

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسایی و طراحی سیستم اطلاعاتی ثبت نام دانشجویان دانشگاه

تهران

مهرامون امیرها

نگارنده: امیرها میون ارمی مهرآباد
استاد راهنما: دکتر علی رضاییان
اساتید مشاور: دکتر حسن میرزایی اهرنجانی
دکتر اسفندیل سعادت

دانشکده علوم اداری و بازرگانی

این رساله در جلسه مورخ ۷۰ / ۶ / ۲۴

بیت رسیدگی با درجه و نمره (سیارخوب) (۱۹) تصویب رسید

تقدیم به پدر و مادر گرامیم

بنام خداوند بخشنده مهربان

دیباچه

خداوند متعال این توفیق را نصیب اینجانب فرمود که تحفه‌ایی هرچند ناقابل را به‌نشانی علاقه باطنی به دوست تقدیم دارم . انشاء الله تحقیق حاضر بتواند مبنای تحقیقات و تلاشهای آینده قرار گیرد و مشکلات عدیده‌ایی که دانشجویان و کارکنان اداری دانشگاه تهران با آن روبرو هستند را تقلیل نماید.

اینجانب از کلیه کسانی که نگارنده را در انجام این تحقیق مساعدت نموده اند ، تشکرو قدردانی کرده و تشکرات خالصانه خود را نسبت به اساتید محترم جناب آقای دکتر رضائیان ، جناب آقای دکتر میرزایی و جناب آقای دکتر سعادت تقدیم می‌دارم ، لذا از کلیه کارکنان شاغل در آموزش دانشکده‌های مورد تحقیق و همچنین ریاست مرکز انفورماتیک و ریاست بخش آموزش مرکز انفورماتیک و مدیران گروه و روسای دانشکده ها کمال تشکر را داشته و از مساعدت ایشان در انجام این تحقیق سپاسگزار می‌نمایم . حمایت‌های معنوی پدر و مادرم در این خصوص از جایگاه خاصی برخوردار بوده که نسبت به آنان سر تعظیم فرود می‌آورم . انشاء الله که این تحقیق با تمام نقایص و کمبودهایش بتواند مورد استفاده قرار گیرد.

با کمال تشکر

ایرهم‌ایرت ارمی مهرآباد

فهرست مطالب

فصل اول

- ۱ مقدمه
- ۲ تعریف موضوع
- ۳ اهمیت موضوع
- ۵ قلمرو تحقیق
- ۷ روش تحقیق
- ۱۰ محدودیت‌های تحقیق
- ۱۱ تعریف واژه‌ها و اصطلاحات

فصل دوم: مروری بر مفاهیم نظری

- ۱۲ مقدمه
- ۱۳ تعریف سیستم
- ۱۴ طبقه بندی سیستمها
- ۱۶ خصوصیات و ویژگی سیستمها
- ۱۹ سیستم سازوکار
- ۲۰ سیستم‌های اطلاعاتی

۲۲	سیستمهای پردارشی داده‌ها
۲۳	سیستمهای پشتیبانی کننده تصمیمات
۲۳	سیستمهای تخصصی
۲۴	سیستمهای اطلاعاتی مدیریت
۲۷	ویژگیهای دسته اطلاعاتی مدیریت
۳۱	روشنای طراحی سیستمهای اطلاعاتی
۳۳	سازمان و مدیریت سیستمها
۳۵	مراحل تکوین سیستمهای اطلاعاتی مدیریت
۴۱	فصل سوم : شناسایی سیستم فعلی ثبت نام دانشگاه تهران
۴۲	سیستم نامنویسی دانشگاه تهران
۴۷	اهداف و وظائف دسته اطلاعاتی دانشجویی
۴۷	اجزای تشکیل دهنده سیستم نامنویسی و ثبت نام
۴۸	سازمان مرکزی دانشگاه (آموزش کل)
۴۸	مراحل مختلف کار در اداره کل آموزش
۵۳	مرکز انفورماتیک
۵۸	سروندها و کاربرگهای مربوط به ثبت نام

- ۶۳ عملیات نامنویسی و گردش اطلاعات در مرکز
انفورماتیک
- ۷۲ گردش فرمها و جریان اطلاعات در مرکز انفورماتیک
در حینارحوب سودار عملیاتی
- ۸۸ مجموعه فعالستینای مرکز در خصوص شت نام
- ۹۰ دانشکده‌ها بعنوان تولید کننده اطلاعات
- ۹۳ گروهینای آموزشی
- ۱۰۱ روش و نحوه انتخاب درس
- ۱۰۴ روش تغییر برنامه و حذف و اضافه
- ۱۰۵ رویه توزیع اسامی دانشجویان در هر درس مخصوص
حضور و غیاب و نمره
- ۱۰۹ نحل چهارم : تراشدظراحی خام سیستم نامنویسی دانشگاه تهران
- ۱۱۰ مشکلات کلی دانشگاه تهران در امر شت نام
- ۱۱۲ تعریف و تعیین مسائل نامنویسی دانشجویان در
سطوح مختلف
- ۱۱۴ مشکلات مسئولین، کارشناسان و متمدیان آموزش
دانشکده‌ها
- ۱۱۹ مسائل و مشکلات مدیران گروه در خصوص نامنویسی
- ۱۲۳ مشکلات رؤسای دانشکده‌ها در خصوص نامنویسی

۱۲۶	تعیین اهداف کوتاه مدت	
۱۲۷	اهداف کوتاه مدت کارشناسان، مسئولین و متممندان آموزش دانشکده‌ها	
۱۲۸	اهداف مدیران گروه	
۱۲۸	اهداف رؤسا و معاونین آموزش دانشکده‌ها در امر نامنویسی	
۱۲۹	تعیین نیازهای اطلاعاتی	
۱۳۲	نیازهای اطلاعاتی کارشناسان و مسئولین آموزش و مدیران گروه	
۱۳۸	تعیین منابع اطلاعاتی	
۱۳۸	تعیین محدودیت‌های سیستم ثبت نام و نامنویسی دانشکاد شیراز	
۱۴۵	نقل بنده طراحی خاتم سیستم ثبت نام و نامنویسی دانشگاه تبریز	_____
۱۵۰	نحوه ثبت نام اولیه دانشجویان ورودی	
۱۵۱	ثبت نام پیش از موعد	
۱۵۳	برنامه‌ریزی درسی دانشکده‌ها	
۱۵۴	نحوه ثبت نام و انتخاب واحد	
۱۵۷	نحوه عملیات حذف و اضافه و تغییر برنامه	
۱۵۹	نحوه سینه و ارسال صورت‌حساب و حساب و نمرات	

۱۶۲

مراحل حذف اضطراری

۱۶۳

خلاصه، نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۱۶۶

منابع و مآخذ

انسان همیشه در پی شناخت محیط پیرامون خود کنکاش نموده و تجربیات خود را از نسل به نسل دیگر منتقل کرده است. دانش سرچشمه گرفته از سیر تفکر انسانی بوده و اندیشمندان در این روند نقش اساسی ایفا می‌نمایند. تا قبل از انقلاب صنعتی علمای اسلامی و غیراسلامی در انجمنیای سازمان نیافته به بحث و بیان نظرات علمی خود پرداخته ولی در چند دهه اخیر تکامل علم و دانش در رشته‌های مختلف به درجات شایان توجهی رسیده است. دانشگاهها در این میان نقش چشمگیری داشته‌اند. این مراکز علمی در ابتدای امر فعالیت خود را در حیطه محدود آغاز نمودند و با گسترش و بسط رشته‌های تخصصی بتدریج توسعه پیدا کردند. نخست کشورهای غربی جهت پیشبرد طرحهای توسعه اقتصادیشان، نیازمند به نیروهای متخصص بوده و جهت تامین این نیروها به سرمایه گذاری بر روی دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی و علمی همت گماردند.

لذا هرروزه شاهد گسترش روز افزون دانشگاهها بوده‌ایم و این نهاد علمی در طی سالها متمادی بصورت یک نظام سازمان یافته عظیم درآمد است. دانشگاهها در کشورهای جهان سوم در چند دهه اخیر سیر تکاملی خود را طی نموده و امروزه بصورت سازمانهای بزرگ و منسجم درآمد است. در این خصوص توسعه دانشگاهها می‌بایستی با روشهای نوین مدیریتی همگام گردد. لذا با بکارگیری ابزارها و رویه‌های مدیریتی می‌توان کارایی دانشگاه را افزایش داد و بویژه سیستمیای اطلاعاتی مدیریت در دانشگاهها می‌توانند مدیران را در انجام وظایف خود برنامه ریزی، سازماندهی، کنترل، هدایت و هماهنگی مساعدت نمایند.

در کشورمان دانشگاهها پس از انقلاب اسلامی رشد چشمگیری داشته و ظرفیت پذیرش و جذب دانشجویی آنها به سرعت افزایش یافته است. برنامه پنج ساله اول جمهوری اسلامی ایران تاکید بر سیاست افزایش نیروهای متخصص و بسط گذاری و لذا تمامی مراکز دانشگاهی دولتی و غیردولتی همشان را بر تحقق این امر مصروف داشته‌اند. تحت این شرایط دانشگاهها با تسهیل دسترسی از دانشجویان ورودی توسعه گام برداشتند. بدین مسائل و مشکلات علمی را برای اداره کنندگان این سازمانها به یک به همراه داشته است. سازمانهای بزرگ و منسجم سازماندهی و تدریس

بررکی و پیچیدگی خود و پیشرفت و اجرای روش جدید مدیریتی و سازمانی که برای اداره موثر یک سازمان ضروری است، حفظ نمایند. لذا با استفاده از روشهای جدید و حذف موانع اداری و ساده نمودن یک سیستم اطلاعاتی مناسب میتوان سیستم اداری و آموزشی دانشگاهها را تقویت نمود و با موثر نمودن سیستمهای اداری دانشگاهها، میتوان کارایی آنها را افزایش داده و حیطه ارتقا سطح علمی جامعه تلاش کرد.

تعریف موضوع

دانشگاه تهران از چندین دانشکده تشکیل یافته است و انجام کلیه عملیات مربوط به امور آموزشی در خصوص ثبت نام و نامنویسی دانشجویان با همکاری آموزش دانشکدهها، مرکز انفورماتیک و آموزش کل انجام میگردد. موضوع این پایان نامه تحقیق در خصوص شناسایی و اصلاح سیستم ثبت نام و نامنویسی دانشجویان در دانشگاه تهران میباشد. نگارنده در نظر دارد با انجام این تحقیق مسائل و مشکلاتی را که در انجام ثبت نام و امور آموزشی دانشجویان وجود داشته را مورد بررسی قرار داده و با کسب شناسایی نسبت به اجزای درگیر در فعالیتهای آموزشی و نامنویسی در دانشگاه تهران به رفع موانع بپردازد. لذا حذف موانع و مشکلات سیستم فعلی و تقویت سیستم اطلاعاتی، کارایی آموزشی دانشکدهها و مرکز انفورماتیک افزایش مییابد و از اتلاف وقت دانشجویان و کارکنان آموزشی میگذارد.

بنابراین تحقیق مورد نظر بهسبب موارد ذیل است:

- ۱- سیستم ثبت نام و نامنویسی دانشگاه تهران از چه اجزائی تشکیل شده است و نقش هر کدام از این اجزا چه میباشد؟
- ۲- ارتباط بین هر کدام از این خرده سیستمها چگونه است و عملیات عبده مربوط به ثبت نام در کدام بخش و چگونه انجام میشود؟
- ۳- اطلاعات مورد نیاز هر خرده سیستم چگونه تهیه، توزیع و استفاده میگردد و آیا سیستم اطلاعاتی مدیریت میتواند اطلاعات مناسب را در زمان مناسب در اختیار تصمیم گیرندگان قرار دهد؟
- ۴- مشکلات و موانعی که در انجام ثبت نام و فعالیتهای آموزشی دانشجویان در دانشکدهها، آموزش کل و مرکز انفورماتیک وجود دارد چه میباشد؟ و مشکلات دانشجویان در این خصوص کدامند؟
- ۵- اطلاعاتی را که جهت کارایی سیستم ثبت نام و امور آموزشی دانشجویان دانشگاه تهران میتوان احاطه داد چه میباشد؟

۶- چگونه می‌توان با طراحی سیستم اطلاعاتی مدیریت موشرباها را اطلاعاتی و مشکلات، روسای دانشکده‌ها، معاونت آموزشی، مدیران گروه، مسئولین آموزش و کارشناسان و متمدیان و از همه مهمتر دانشجویان را حواسکو بود؟ لذا با یافتن جواب مناسب برای پرسشهای فوق سیستم جدید طراحی می‌شود و با طراحی سیستم اطلاعاتی جدید و اصلاح شده تا حدی می‌توان به رفع مشکلات امیدوار بود.

اهمیت موضوع

در سازمانهای امروزی نقش اطلاعات و سیستمهای اطلاعاتی مدیریت در تصمیم‌گیریها انکارناپذیر می‌باشد. یک دستورالعمل خوب برای اخذ تصمیم از ۹۰٪ اطلاعات و ۱۰٪ پیام و بیش تشکیل می‌شود (۱۱). لذا جریان اطلاعات همانند جریان گردش خون، جهت سلامت سازمان لازم است. در کشورمان سازمانهای بزرگ گامهای چشمگیری در جهت ایجاد یک سیستم اطلاعاتی موشر و کارا برداشته‌اند. در این راستا دانشگاه تهران هر ساله با سبیل عظیمی از دانشجویان روبرو بوده، که می‌بایستی عملیات نامنوبی آنان را در خصوص ثبت نام اولیه انتخاب واحد، حذف و اضافه، انجام حضور و غیاب و تهیه و ارسال نمره و اعلام فراغت از تحصیل به انجام رسانند.

لذا عملیات نامنوبی و فعالسهای آموزشی در گزر آن یکی از وظائف مهم بخش آموزش دانشکده بوده و آموزش کل و مرکز انفورماتیک هر کدام به نحوی در انجام این امر نقش دارند.

جهت انجام ثبت نام و عملیات آموزشی مربوط به آن، دانشکده‌ها و آموزش کل به اطلاعات سریع و به موقعی نیازمندند. مرکز انفورماتیک به عنوان بانک اطلاعاتی دانشکده‌ها و آموزش کل محسوب گردیده و اطلاعات مربوط به ثبت نام دانشجویان مانند دروس اخذ شده، تعداد واحد، نمرات اطلاعات در خصوص حذف و اضافه، شماره و مشخصات دروس و اسامی و مشخصات دانشجویی و کارنامه دانشجویان را توسط سیستم داده‌پردازی مرکزی ذخیره و بازیابی می‌نماید. ولی به علت کثرت تعداد دانشجویان و افزایش حجم اطلاعات و نامناسب بودن روشهای انجام کار مشکلات و موانع زیادی در انجام ثبت نام به وجود آمده است و برنامه ریزی، کنترل و اجرای فعالسهای آموزشی دانشجویان با سرعت و دقت انجام نمی‌گردد. لذا اهمیت

.....

۱۳۶۶ عی ۱۹

این تحقیق از آنجا آشکار می‌گردد که در ابتدا امر سعی می‌گردد سیستم فعلی نامنویسی در این دانشگاه شناسایی گردد و مشکلات و موانع موجود در انجام نامنویسی و عملیات آموزشی مربوط به آن مشخص شود و با توجه به نیازمندیهای سیستم آموزشی، طراحی خام سیستم اطلاعاتی مدیریت در این بخش انجام گیرد. سیستم طراحی شده در واقع قادر خواهد بود اطلاعات مربوط را با سرعت و دقت بیشتری در اختیار تصمیم‌گیرندگان از قبیل مسئولین، کارشناسان، معاونت آموزشی، مدیران گروه و روسای دانشکده‌ها قرار دهد و از دوباره کاریها و گردش ناپسند فریبناکها و گردش اطلاعات را تسهیل بخشد. نوآید دیگر این تحقیق این است که با اجرای سیستم اطلاعاتی جدید اتلاف وقت دانشجویان و کارکنان آموزشی کاهش یافته و مساله کنترل در انجام عملیات آموزشی و نامنویسی دانشجویان تقویت می‌گردد، قابلیت دسترسی کارکنان درگیر در امر فعالیتهای آموزشی دانشجویان به اطلاعات افزایش می‌یابد. علاوه بر این، تحقیق حاضر می‌تواند مبنای تحقیق‌های آتی قرار گیرد زیرا در این تحقیق سعی گردیده رویه‌های فعلی نامنویسی و عملیات آموزشی دانشجویان در دانشکده‌ها و مراکز انفورماتیک و آموزش کل تشریح گردد و نیازهای اطلاعاتی و مشکلات و موانع در انجام کار تعیین گردد و تا حد طراحی خام برای سیستم جدید پیش برود و افرادی که قصد طراحی تفصیلی سیستم را داشته باشند، این تحقیق مبنای خوبی برای آنان خواهد بود.

اهمیت تحقیق مورد نظر علاوه بر مواردی که در فوق ذکر گردید، می‌تواند مورد استفاده دانشگاههای دیگر قرار گرفته و با رویه‌های فعلی شیت نام در دانشکده تهران آشنا گردیده و با ارائه الگوی اصلاحی در این تحقیق می‌توانند جهت اصلاح سیستم آموزشی خود اقدام نمایند.

در این خموص اولیا و مسئولین دانشگاه تهران می‌توانند به مسائل و مشکلات مختلف موجود در دانشکده‌ها و بخش آموزشی آشنا گردند و با برخورد با روش جدید پیشنهادی در این تحقیق فکر جدیدی در آنان زنده گردد و با اجرای سیستم اطلاعاتی جدید، سیستم اطلاعاتی فعلی یک گام به جلو بردارد و از مرحله داده‌پردازی مرکزی که فعالیتهای دقت‌های را انجام می‌دهد به سیستم اطلاعاتی مدیریت ارتقا یابد و با احداث یک چنین سیستمی یک سیستم اطلاعاتی موثر، که وظیفه آن این بوده که اطلاعات را از محیط کشف نموده و بازبانی نماید و پس از سازماندهی و بالابش، اطلاعات یعنی نام را به مدیران ارائه دهد. حاصل گردید. لذا تحقیق مربوط سعی می‌نماید

۲. Robert G. Mandich, John C. Munson *Mis Concepts & Design*, (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1986), P. 6-7.

سیستم اطلاعاتی مدیریت دانشگاه تهران را در این جهت سوق داده تا امر
بخشی و کارآیی سیستم آموزشی دانشگاه افزایش یابد.

قلمرو تحقیق

امور آموزشی دانشجویان در دانشگاه تهران از بخشهای مختلفی تشکیل
شده است.

فراستد شیت نام و نامنویسی دانشجویان از شیت نام اولیه در
آموزش کل و دانشکده شروع شده و در طی نیمسالهای مختلف عملیات شیت
نام پیش از موعد، انتخاب درس، حذف و اضافه و تهیه صورتهای نمرات
و حضور و غیاب را دربرمیگیرد. لازم به تذکر است فراستد برنامه ریزی
درسی هر دانشکده نیز جز این مرحله قرار میگیرد و آخرین مرحله در خصوصی
اعلام قرائت از تحصیل اختصاصی مییابد. لذا تحقیق مزبور کلیه عملیات و
مراحل فوق را مد نظر قرار داده و بخشهایی را که درگیر این عملیات
باشند را مورد بررسی قرار میدهد.

تشکیلات دانشکدهها از معاونت های مختلفی از قبیل معاونت پژوهشی،
اداری و مالی، آموزشی و تحصیلات تکمیلی تشکیل شده است. در تمامی
دانشکدهها عملیات مربوط به نامنویسی و امور آموزشی مربوط به آن در حیطه
معاونت آموزشی قرار گرفته و مسئولین، کارشناسان، متمدیان و غیره تحت
نظارت این معاونت میباشند. در واقع این معاونت و کارکنان وابسته به
آن درگیر امر است که دانشجویان بوده و کلیه عملیات مذکور در قبضه در این
بخش انجام میگیرد. لذا تحقیق مزبور تکیدش بر روی این معاونت که
درگیر مستقیم عملیات شیت نام بوده می باشد و علت اینکه مشکلات اصلی
در این بخش موجود بوده تمرکز در این بخش قرار میگیرد و سایر
معاونتها بعقل اینکه چندان در امر نامنویسی و شیت نام و فعالیتهای
آموزشی درگیر نیستند. شواهد ثابتی به آنها نشده است. برای مثال مسائل
مالی و حسابداری و تحقیقاتی چندان دخیل در امر شیت نام نبوده و فراسوی
این تحقیق میباشند و قلمرو تحقیق ما محدود به این قسمت میگردد.

مرکز انفورماتیک دانشگاه تهران دارای بخشهای مختلفی از قبیل حقوق
و دستمزد، بودجه، پرسنی و آموزش و سیستمها بوده که اطلاعات حسابداری
و پرسنی کارکنان اداری و همات علمی در پروندههای کامپیوتری نگهداری
می شود.

بخش آموزش مرکز انفورماتیک دانشگاه تهران خدمات کامپیوتری را
به دانشکدهها و آموزش کل ارائه می دهد. در واقع کلیه عملیات کامپیوتری

مربوط به فرایند ثبت نام و نامنویسی دانشجویان در این سطح انجام می‌گیرد و اقداماتی چون تهیه برگه‌های حذف و اضافه، انتخاب واحد، صورت اسامی جهت حضور و غیاب و ندرات و کارنامه و ذخیره‌سازی و سازگاری اطلاعات درخصوص فعالیتهای آموزشی دانشجویان در این بخش صورت می‌گیرد. لذا تحقیق مربوط تاکید بر این بخش کرده و سایر بخشها که در امر ثبت نام دخیل نیستند کمتر مورد توجه قرار گرفتند.

فعالیهای آموزش کل بسیار متنوع بوده و در این تحقیق فعالیتهای عملیاتی از آموزش کل مد نظر قرار می‌گیرد که با شست نام و عملیات آموزشی درگیر با آن ارتباط داشته باشد و محدوده این تحقیق در چهارچوب فرایند ثبت نام و نامنویسی دانشجویان بوده و سایر عواملی که در این امر دخیل نبوده بعنوان عوامل فرعی در نظر گرفته می‌شود.

دوره زمانی که تحقیق در آن انجام شده است مربوط به سالیهای ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ بوده و کلیه اطلاعات و موانع و مشکلات و رویه‌های موجود در دانشکده‌ها، مرکز انفورماتیک و آموزش کل در این دوره مد نظر قرار گرفته است و مقایسه‌ای بین مشکلات سالیهای ۱۳۵۲ و ۱۳۶۹ بعمل آمده است و تا حدی سعی گردیده رویه‌های قبلی شست نام مدنظر قرار گیرد برای مثال در سالیهای ۱۳۵۳ و ۱۳۵۴ کلیه فرمهای مربوط به ثبت نام و نامنویسی از دانشکده بد آموزش کل و از آنجا به مرکز انتقال می‌یافته است. در واقع با تشریح موارد فوق محدوده تحقیق مشخص شده است.

در بخش طراحی سیستم اطلاعاتی مدیریت ثبت نام و نامنویسی دانشگاه تهران، سعی گردیده دو مرحله از چهار مرحله کلی آن مد نظر قرار گیرد بطورکلی طراحی سیستم اطلاعاتی مدیریت از چهار مرحله ذیل تشکیل یافته:

- ۱- مرحله مطالعات سیستم فعلی
- ۲- مرحله طراحی خام سیستم
- ۳- مرحله طراحی تفصیلی سیستم
- ۴- مرحله اجرای سیستم

در تحقیق حاضر، سیستم فعلی شست نام و نامنویسی و عملیات آموزشی مربوط به آن مورد مطالعه قرار می‌گیرد و مرحله طراحی خام سیستم مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و طراحی خالی برای سیستم اطلاعاتی ثبت نام انجام خواهد شد. جهت اسباب طراحی تفصیلی و اجرای آن مستخدمان کامپیوتر سازمان حسنه و طرح مناسبی به تنویک اولیا دانشکده برسد. این تحقیق تنها تا مرحله طراحی خام پیش رفته و سمد مدیریتی آن رعایت گردیده.

است و با توجه به محدودیت‌های زمانی و قلمرو محدود این تحقیق، مطالعه سیستم فعلی و طراحی خام آن انجام گرفته و طراحی تفصیلی و اجرای سیستم پیشنهادی به تحقیقات آتی موزکول می‌گردد و این تحقیق باید تحقیقات آینده خواهد بود.

روش تحقیق

۱- جامعه مورد مطالعه: جامعه مورد مطالعه در این تحقیق شامل کلیه سازمانها و بخشهایی بوده که در انجام عملیات ثبت نام و نامنویسی دانشجویان در دانشگاه تهران نقش داشته‌اند. در این خصوص دانشکده‌ها، آموزش کل و مرکز انفورماتیک مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. بخشها و عوامل و کارکنانی که در امر ثبت نام و عملیات آموزش درگیر بوده در هر سازمان تفکیک گردیده و مطالعه و بررسی بر روی آنها متمرکز شده است. در دانشکده‌ها تحقیقاتی از عوامل دخیل در ثبت نام که عبارتند از روسای دانشکده‌ها، معاونت آموزشی، مسئولین آموزش، مدیران گروه و کارشناسان و مسئولین آموزش و غیره بعمل آمده است. در مرکز انفورماتیک بخش آموزش مورد توجه و بررسی قرار گرفته و عملکرد این بخش در این راستا حائز اهمیت بوده است و سرانجام بخش ثبت نام دانشجویان در آموزش کل مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. علت انتخاب این بخشها بعنوان جامعه مورد مطالعه ارتباط آنان در امر ثبت نام و عملیات مربوط به آن بوده است.

۲- نمونه مورد تحقیق: از ۱۳ دانشکده و چند مجتمع وابسته دانشگاه تهران، ۸ دانشکده با روش نمونه برداری تصادفی انتخاب گردیده است. روش انتخاب نمونه: ابتدا تعداد دانشجویان شاغل تحصیل در هر دانشکده تعیین گردیده و سپس بطور تصادفی از دانشکده بزرگ با تعداد دانشجویان زیادتر و ۳ دانشکده با تعداد دانشجویان محدودتر انتخاب گردیدند. علت این انتخاب بررسی مشکلات و مسائل دانشکده‌های بزرگ در مقایسه با دانشکده‌های کوچکتر در خصوص ثبت نام و نامنویسی دانشجویان بوده است.

۳- افراد مورد تحقیق: کلیه افراد و کارکنانی که در رابطه با ثبت نام و عملیات آموزشی مربوط به آن نقش داشته مورد تحقیق قرار گرفتند. آنان عبارتند از: ۱- روسای دانشکده‌ها، ۲- معاونت‌های آموزشی، ۳- مدیران گروه، ۴- کارشناسان و مسئولین آموزش دانشکده‌ها و سرانجام مسئولین آموزش دانشکده و در مرکز انفورماتیک، رئیس مرکز انفورماتیک و رئیس

بخش آموزش و در بخش آموزش کل، کارکنان بخش پذیرش و ثبت نام دانشجویان و در نهایت با تعدادی از دانشجویان شاغل تحصیل در دانشگاه تهران، (۳- روش تحقیق: حجت انجام هر پژوهشی روشی خاص انتخاب می‌گردد که با موضوع تحقیق سازگاری داشته باشد.) بررسی سیستم اطلاعاتی مدیریت ثبت نام و نامنویسی دانشگاه تهران یک تحقیق مدلی و کاربردی بوده و سعی گردیده با بررسی سیستم ثبت نام دانشگاه تهران یک طرح خام پیشنهادی ارائه گردد. لذا حجت انجام این تحقیق از روش تحقیق میدانی (۱۳) استفاده شده است. در این روش سعی می‌گردد سابقه، وضعیت فعلی و تعاملات محیطی یک واحد اجتماعی خاص مانند یک فرد، گروه، موسسه یا یک سازمان و جامعه بطور جامع و کامل مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد (۱۴).

در این تحقیق تاکنون صرفاً ثبت نام و نامنویسی دانشجویان در دانشگاه تهران بوده و در ابتدای امر اجرایی کند در ثبت نام و انجام عملیات آموزشی مربوط نقش داشته‌اند مورد شناسایی قرار گرفته و فرمها، نحوه گردش اطلاعات و رویه‌هایی که در این رابطه بکار گرفته می‌شده بررسی گردیده است. برای مثال دانشکده‌ها بعنوان اصلی ترین خردده سیستم فعال در این امر شناخته شده و نقش روسای دانشکده‌ها، معاونت‌های آموزشی مسئولین و متصدیان آموزش و مدیران گروه مشخص شده است. لذا رویه‌های موجود گردش اطلاعات، نوع فرمها، ارتباط هر کدام از آنها و وظیفه هر کدام از افراد در امر نامنویسی و عملیات آموزشی مربوط به آن مدنظر قرار گرفته است.

در این خصوص نمودارهای عملیاتی برای تشریح مراحل ثبت نام اولیه، انتخاب واحد، حذف و اضافه و تهیه صورت حضور و غیاب و نمرات و تهیه کارنامه مورد استفاده قرار گرفته است.

از طرف دیگر به تشریح وظایف بخش آموزش در مرکز انفورماتیک پرداخته شده زیرا کلید فعالیتهای ماشینی از قبیل تهیه و ذخیره‌سازی و بازیابی اطلاعات در خصوص ثبت نام و فعالیتهای آموزشی مربوط به آن در این بخش انجام می‌گیرد و ارتباط دانشکده‌ها و مرکز انفورماتیک و انواع اطلاعات و فرمها و رویه‌ها مورد شناسایی قرار گرفته است و در آخرین مرحله شناسایی سیستم سعی نقش آموزش کل بعنوان مرکز سیاست گذاری و کنترل فعالیتهای اداری و آموزشی مورد بررسی قرار گرفته است.

۲- Field Research

(۴) Stephen Issac, Handbook in Research & Evaluation, (California, Edits Publish, 1976), P. 20.

پس از بررسی سیستم فعلی سعی شده مشکلات و مسائل عنوان درگیر با امریست نام تعیین گردد و نیازهای اطلاعاتی و اهداف هر بخش مشخص شود و با توجه به منابع اطلاعاتی و محدودیتهای آموزشی و خارجی، طرح خاصی برای سیستم ثبت نام و عملیات درگیر با آن تدوین شده شود که در این طرح با استفاده از سیستم با بارده قوی اطلاعات سریع و مدقق در اختیار تصمیم گیرندگان قرار میگیرد تا از دوباره کارها جلوگیری بعمل آید. کارایی سیستم آموزش ارتقا یابد.

۴- روش جمع آوری اطلاعات: حین جمع آوری و کسب اطلاعات در خصوص سیستم ثبت نام و نامنویسی و عملیات مربوط به آن از مصاحبه استفاده شده است. در این تحقیق سعی گردیده از روش مصاحبه نسبی استفاده شده است. استفاده کرده زیرا عنوان درگیر در امریست نام و عملیات مربوط به آن در سطوح مختلفی بوده و وظایف و عملیات آنها در عین انسجام با یکدیگر پیوسته میباشند با یکدیگر تفاوت دارند لذا یک سری حالات کلی را در رابطه با هر بخش طراحی شده و با توجه به شرایط و نوع عملیات اطلاعات به طرح سوال خاصی برای اخذ داده از دانشکده ها سعی گردید تا مصاحبه با مدیران گروه ریاضی دانشکده های آموزش مسئولین و کارشناسان آموزشی اطلاعات مناسب جمع آوری گردد در مرکز انفورماتیک مصاحبه های کوتاهی و مباحث با رئیس بخش آموزش مرکز بعمل آمده است و از این طریق اطلاعات دقیقی کسب گردیده است.

حین استفاده از آمار به منابع کتابخانهای مراجعه شده و حین مطلع شدن نسبت به مقررات و قوانین آموزشی آشنایی نامدهای مختلفی مدنظر قرار گرفته است. علاوه بر این منابع داخلی و خارجی دانشکده ها و آموزش کل حین آگاهی به سیستم آموزشی مورد استفاده قرار گرفته است.

اطلاعات کسب شده در خصوص پرونده های کامپیوتری سیستم فعلی، با توجه به منابع مرکز انفورماتیک دانشگاه تهران تهیه شده است و فرمهای مختلف و صورتیایی که در این پایان نامه مورد استفاده قرار گرفته با احراز مرکز انفورماتیک بوده و کلید نمودارهای شمای عملیاتی و اسناد موجود در رابطه با سیستم ثبت نام و نامنویسی مرکز مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است. در بخش نظری این تحقیق از کتابهای مختلف و مقالات مستوفی در رابطه با سیستم اطلاعاتی مدیریت استفاده شده است و سعی گردیده است به نگارنده از سیستم و مورد سیستم اطلاعاتی مدیریت و نقش آن در تصمیم گیری مدیران تشریح گردد.

۱-۱ Semi-structured Interview

۵- مدت اجرای تحقیق: این تحقیق از سال ۱۳۶۹ آغاز گردیده و تا پایان اردیبهشت ۱۳۷۰ به پایان رسیده است و مدت اجرای تحقیق حدوداً یکسال می‌باشد که در این راستا همکاری و راهنمایی جناب دکتر رضائیان بعنوان استاد راهنما و جناب دکتر سعادت و دکتر سرزایی بعنوان اساتید مشاور در تسهیل این تحقیق بسیار حائز اهمیت بوده است.

محدودیت‌های تحقیق

ضمیمت عمل نامنوبی و عملیات درگیر با آن چنان بوده که مشارکت بخشها و افراد گوناگونی را نیاز دارد و نقش هر سازمان و افراد در این امر متفاوت می‌باشد لذا جمع‌آوری اطلاعات، نسبت به کلیه عواملی که درگیر با عملیات نامنوبی می‌باشند با مشکلات فراوانی روبرو می‌باشد زیرا اولاً "بعثت عدم وجود اطلاعات مدون و مکتوب، محقق ملزم بوده با انجام مصاحبه‌های گوناگون اطلاعات مورد نظر در رابطه با روش‌های انجام کار، مشکلات و مسائل هر بخش نیازهای اطلاعاتی و غیره را جمع‌آوری نماید و با توجه به محدودیت‌های زمانی افراد درگیر با شت نام تسهیل اطلاعات با مراجعات مختلف و مکرر امکان پذیر گشته است. ثانیاً "خیلی از کارکنان اداری مایل به بیان مشکلات و مسائل کاری خود نبوده و در این خصوص سنی از افراد از اصرار این مشکلات خودداری کرده و با اطلاعات کاملی را در اختیار قرار نمی‌دادند و محقق مجبور بوده جهت کامل کردن اطلاعات مورد نیاز به افراد بیشتری مراجعه نماید. ثالثاً "مقاومت کارکنان در برابر پیشنهاد سیستم اطلاعاتی جدید یکی از مشکلات عمده محسوب می‌گردد زیرا بعثت نا آشنا بودن کارکنان اداری و آموزشی با کامپیوتر تقلیل سیستم کامپیوتری شت نام و نامنوبی و عملیات مربوط به آن برای آنان دشوار نظر می‌رود و مقاومتیایی در برابر ارائه این طرح وجود داشته است.

خوشختانه وجود این ظرفیتهای مثبت، میان مسئولین آموزش و معاونت آموزشی و روسای دانشکده‌ها، در خصوص اصلاح و تغییر اساسی در روشها و سیستم فعلی نامنوبی و عملیات مربوط به آن نقطه قوتی در جهت پیشبرد این تحقیق محسوب می‌گردیده است.

چشمی از توانمندی و سیر رشد دانشگاهی طراحی مستم جدید را با مشکل روبرو می‌سازد و سیستم نامنوبی را می‌توان به عنوان یک سیستم نامنوبی و عملیات مربوط به آن نامید که یکی از محدودیت‌های تحقیق نامنوبی است. بنابراین با توجه به اینکه سیستم نامنوبی در چارچوب این تحقیق نامنوبی در

طراحی سیستم جدید سعی شده از بهیم باشیدن سیستم فعلی خودداری گردد تا اینکه موجب سردرگمی دانشجویان دانشکدهها نگردد و عدم رضایت آنان را سار نیاورد. علاوه بر مشکلاتی که در فوق تشریح گردید محدودیتهای زمانی نگارنده را محور ساخته که تنها بعد نامنویسی و ثبت نام سیستم موجود را مد نظر قرار دهد و بخش حقوق و دستمزد و بخش اداری حتم بخش نماید. سایر مشکلات در این راه وجود داشته که ذکر آنها لازم بنظر نمی رسد.

تعریف واژهها و اصطلاحات

- ۱- سیستم ثبت نام و نامنویسی دانشگاه تهران: این سیستم از سه خرده سیستم آموزش کل، دانشکدهها و مرکز انفورماتیک تشکیل یافته است. بخش آموزش دانشکده و بخش آموزش مرکز انفورماتیک در امر فرایند ثبت نام و نامنویسی و عملیات درگیر با آن نقش مستقیم داشتند و واسطه آموزش کل در این خصوص نمی باشد. عملیات فرایند ثبت نام از مرحله اولیید ثبت نام دانشجویان در آموزش کل و دانشکدهها آغاز گردیده و در طول نیمسالهای مختلف عملیات انتخاب واحد پیش از موعد، برنامه ریزی درسی، انتخاب واحد، حذف و اضافه، تمدد صورت حضور و غیاب و غیره و تهیه کارنامه، و با اعلام فراغت از تحصیل خاتمه می یابد. در این حیظه کلید تعالیتهای اداری درگیر با آن مورد بررسی و مد نظر قرار می گیرد.
- ۲- سیستم اطلاعاتی مدیریت: یک سیستم رسمی در سازمان است که گزارشیهای لازم را برای فرایند احط تصمیم مدیریت، فراهم می آورد (۱۶۱).
- ۳- مصاحبه نیمه منظم: نوعی مصاحبه است که دارای یک سری سوالات از پیش تعیین شده می باشد و در ضمن مصاحبه گر می تواند در واسطه با موضوعات جزئی تر سوالات دیگری را مطرح نماید.
- ۴- نرم افزار: مجموعه ای از برنامهها و فرامین بوده که با توجه به تواناییهای کامپیوتر بکار گرفته میشود.
- ۵- سیستم بازده قوی: سیستم بازده قوی سیستمی بوده که تجهیزات و ماشینهای الحاقی آن مانند کارت خوان، پایانه، چاپگر و غیره تحت کنترل واحد پردازش مرکزی به عملیات می پردازند.

۱۶۱- علی زمانیان، سیستمهای اطلاعاتی مدیریت، مجله دانش مدیریت،

شماره یازدهم، ۱۳۶۹، ص ۷۷.